

VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTAS

Gedimino pr. 11, LT-01103 Vilnius

Tel.: 8 706 63746. Faksas 8 706 63745. El. p. spauda@lr.lt

Ministro Pirmininko A. Butkevičiaus pranešimas „Lietuvos ekonomikos konferencijoje 2015“

Tvirti pamatai ir naujas pagreitis

Gerbiamieji konferencijos dalyviai,

sveikinu garbią prestižinio ekonomikos forumo auditoriją. Žurnalo „Valstybė“ iniciatyva kiekvienų metų pradžioje rengiamas susitikimas mums suteikia galimybę išgirsti ekonominių vertinimų, įžvalgų įvairovę ir susidaryti tikslesnį galimų įvykių ir procesų vaizdą, parengti ir tobulinti veiksmų scenarijus.

Pernai šioje konferencijoje, kaip vieną didžiausių 2014 metų uždavinių, įvardijau euro įvedimą. Iš šios tribūnos noriu dar kartą pasidžiaugti, kad įsiliejimas į euro erdvę įvyko labai sklandžiai. Dėkoju jums visiems, prisidėjusiems prie istoriškai ir politiškai svarbaus žingsnio, kuris suteikia papildomų saugumo garantijų mūsų ekonomikai, valstybei.

Deja, pernai tuo pačiu metu mūsų nuotaikos buvo optimistiškesnės, nes vargu ar tikėjomės tokio neprognozuojamų įvykių eskalavimo Rytuose. Šiandien Europoje atsivėrė seniai pamirštos karinės grėsmės, ekonominius santykius varžo Rusijos paskelbtų draudimų barjerai. Tai – įtemptas laikas, kai Vyriausybei tenka dirbti nuolatinės parengties režimu – prognozuoti ir sekti prognozes bei turėti operatyvų arba atsarginį veiksmų variantą.

Rusijos embargas turėjo neigiamos įtakos Lietuvos ekonomikai, tačiau ne tokios stiprios ir staigios, kokios, matyt, tikėjosi draudimų sumanytojai. Lietuvos ekonomikos pamatas yra tvirtas ir sukrėtimą atlaiko (**2 skaidrė „Pagrindiniai makroekonominiai rodikliai“**). 2014 m. ekonomika augo beveik 3 procentais, didėjo darbo užmokestis, mažėjo nedarbas.

Nors III ketvirtyje sustojo lietuviškų maisto produktų eksportas į Rusiją ir buvo taikomi suvaržymai vežėjams, pernai BVP augo panašiai kaip ir kitais metais (**3 skaidrė „BVP pokyčiai – stabilus augimas“**). 2014 m. pabaigoje Lietuvoje jau buvo fiksuojama nerimą kelianti defliacija (**4 skaidrė „Vidutinė metinė infliacija – ES panorama“**).

Praėjusiais metais toliau leidosi dujų ir elektros kainų kreivė (**5 skaidrė „Dujų importo kainos pokytis 2010-2015 m.“**). Pernai iš Rusijos koncerno „Gazprom“ išsiderėta 20 proc. mažesnė dujų kaina ir gauta beveik 95,6 mln. eurų nuolaida. Svarbus mūsų derybinės sėkmės „argumentas“ buvo sparčiu tempu statomas suskystintųjų gamtinių dujų terminalas. Jeigu dujų importo iš „Gazprom“ kaina iki 2012 m. tik didėjo ir pasiekė vieną aukščiausių kainų Europoje, tai 2015 m. ji **bus net 55 proc.** mažesnė. Prognozuojame, kad šiemet verslo sektorius gamtines dujas galės įsigyti, mokėdamas vidutiniškai 220 eurų už tūkstantį kubinių metrų, o reguliuojami šilumos ir elektros gamintojai bei kiti buvę AB „Lietuvos dujos“ klientai, kuriems taikoma papildoma 20 proc. nuolaida, mokės 175 eurus.

Per dvejus metus – nuo 2013 m. iki 2015 m. – Vyriausybė **36 proc.**, pinigine išraiška – 87 mln. eurų, sumažino lėšų viešuosius interesus atitinkančioms paslaugoms (VIAP) poreikį. (**6 skaidrė**

„Lėšų VIAP atitinkančioms paslaugoms poreikis“). VIAP lėšų taupymas leido sumažinti elektros tarifą verslui daugiau nei 1 eurocentu už elektros kilovatvalandę.

Sutaupyta buvo karpant neracionalias elektros energijos gamybos kvotas Lietuvos elektrinėje Elektrėnuose ir dujų kogeneracinėse elektrinėse. Šias didžiules subsidijas per padidintą elektros energijos tarifą apmokėdavo visi vartotojai. Parama dujinėms termofikacinėms elektrinėms per tuos dvejus metus buvo sumažinta **70 procentų** ir tai leido sutaupyti beveik 32 mln. eurų. Palyginimui: VIAP išlaidos nepagrįstoms, nesuvokiamo dydžio elektros energijos gamybos kvotoms ir supirkimo subsidijoms nuo 2010 iki 2013 m. padidėjo net **100 proc.** – nuo 125 mln. eurų iki 250 mln. eurų. *Pavyzdžiui, Lietuvos elektrinei 2010 m. buvo nustatyta 2,5 teravatvalandės (TWh) elektros gamybos kvota, kuriai prireikė net 110 mln. eurų VIAP lėšų. Pasitaikydavo atveju, kai subsidijuojama elektros energija buvo gaminama ne Lietuvos elektrinėje, o perkama Baltarusijoje.*

Praėjusiais metais verslo dalyvių skaičius išaugo 2,5 procento (**7 skaidrė „Gausėja verslo dalyvių“**). 80 proc. ūkio subjektų turėjo mažiau nei 10 darbuotojų. Čia dirbo 17,5 proc. visų dirbančiųjų. Taigi verslas yra nusiteikęs optimistiškai – steigiamos įmonės ir kuriamos darbo vietos.

Palyginti su 2013 metais, pramonės produkcijos kainos nekito (**8 skaidrė „Pramonės produkcijos pardavimas – išorinio poveikio įtaka“**). Sparčiausiai didėjo pagrindinių vaistų pramonės gaminių ir farmacijos preparatų gamybos produkcija (37 proc.) 2013–2014 m. duomenimis, **įmonių pelnas augo dukart sparčiau, nei didėjo išlaidos darbuotojams** (atitinkamai 22 ir 11 proc.).

Prie ekonomikos augimo svariai prisidėjo sparčiai besiplečiantis statybų sektorius. Visas savivaldybes apėmusi renovacijos programa didino statybų mastą daugiau kaip 15 procentų (**9 skaidrė „Renovacijos impulsai statybos plėtrai“**). Lietuva yra ir statybų lyderė ES. Pernai įmonės savo jėgomis atliko darbų už 2,5 mlrd. eurų.

2014 m. krovinių apyvarta padidėjo 6,7 proc., krovinių vežimas – 3,5 proc. (**10 skaidrė „Krovinių apyvarta visų rūšių transportu“**). Tačiau akivaizdžiai senka vežimų srautas Rytų kryptimi (**11 skaidrė „Kroviniai kelių transportu – siaurėja Rytų kryptis“**). Krovinių vežimo apyvarta į Rusiją kelių transportu paskutinį ketvirtį sumažėjo 21,3 proc., o visa apyvarta – 6 proc.

Užsienio prekybai įtakos turėjo Rusijos embargas, tačiau mūsų ekonomikai kol kas tai nėra labai skausminga – eksportas sumažėjo 0,6 proc. (importas augo 1,2 proc.) (**12 skaidrė „Užsienio prekyba – embargo poveikis“**). Embargo prekių dalis sudarė 4,5 proc. viso eksporto arba 8 proc. lietuviškos kilmės prekių eksporto. Tačiau šių prekių srautai didėja į ES rinkas, lietuviškoms prekėms sėkmingai tiesiami keliai į Azijos, Afrikos šalių rinkas.

Svarbus ekonomikos augimo variklis – vidaus vartojimas (**13 skaidrė „Vidaus prekyba – paklausa neslopsta“**). Per metus prekių apyvarta padidėjo 5,6 proc. Euro įvedimas turėjo įtakos ne maisto prekių pirkimams – metų pabaigoje didėjo elektronikos ir buities prekių paklausa.

Tam turėjo įtakos ir vidutinio darbo užmokesčio augimas (**14 skaidrė „VDU šalies ūkyje“**). Realusis darbo užmokestis padidėjo **4,6 proc.**, o vidutinis neto darbo užmokestis – **5,1 procento**.

Per metus dirbančių gyventojų skaičius padidėjo 2 proc., bedarbių sumažėjo 8,4 proc. Mažėja ir ilgalaikio nedarbo lygis. (**15 skaidrė „Gyventojų ekonominis aktyvumas – didėja užimtumas, mažėja bedarbių“**).

Džiaugiamės, kad pavyko sumažinti jaunimo nedarbą (**16 skaidrė „Specialios jaunimo įdarbinimo programos ir iniciatyvos“**). Spręsdami šią problemą, Europos Sąjungoje esame tarp lyderių – 2010 m. nedarbo lygis siekė 35,7 proc., o 2014 m. jau tik 19,3 procento. Darbo biržos

duomenimis, pernai pradėjus įgyvendinti jaunimo garantijų iniciatyvas, jaunimo iki 25 metų vidutinis metinis registruotas nedarbas sumažėjo 1,6 procentinio punkto. Numatoma, kad šiemet vidutinis metinis registruotas nedarbas toliau mažės.

Kokie bus mūsų ekonomikos augimo varikliai 2015 metais? (17 skaidrė)

Akivaizdu, kad mūsų ekonomikai įtakos turės ne tik Rusijos taikomas draudimas lietuviškoms prekėms, bet ir bendras Rusijos ekonomikos smukimas. Tačiau net ir nepriklausomi ekonomistai situacijos nedramatizuoja. Nors esama įvairios rizikos, tikimės įgyvendinti užsibrėžtus ekonominio augimo tempus, stiprindami pagrindinius Lietuvos ekonomikos variklius. Skatindami vidaus vartojimą, gerinsime aplinką investicijoms, tiesime kelius į naujas rinkas. Tam pasitelksime naujas projektus ir finansinius instrumentus. Turime vilčių, kad prie to, didindamos algas, prisidės ir įmonės, nes jų pelnai pastebimai didėja.

2007–2013 metų Europos Sąjungos finansinės paramos laikotarpiu regionų investicijos buvo skirtos regionų infrastruktūrai gerinti – viešosioms miestų erdvėms tvarkyti, apleistoms teritorijoms regeneruoti. Šiandien Lietuvoje gražiai sutvarkytos gatvės, aikštės, keliai, tačiau regionuose reikėtų didesnių investicijų.

Naujam 2014–2020 metų finansavimo laikotarpiui **parengta kompleksinė Regionų plėtros programa**, pirmiausia skirta verslo, ypač smulkaus ir vidutinio, plėtrai, investicijoms į atskiras vietas pritraukti, gyventojų užimtumui ir mobilumui skatinti **(18 skaidrė „Regionai – individualus požiūris, kompleksinės investicijos“)**.

Parengtos 23 integruotų teritorijų plėtros programos, kuriose nurodytos konkrečios problemos, numatyti jų sprendimo būdai ir lėšos bei siektinas rezultatas – nauda verslui, gyventojams ir savivaldybei. Pavyzdžiui, Telšių regione yra vienas mažiausių Lietuvoje darbo užmokesčių, tačiau čia aukštas pramonės potencialas, gyvena nemažai jaunų žmonių, yra sąlygos įgyti aukštąjį ar profesinį išlavimą, puikiai sutvarkyta viešųjų erdvių infrastruktūra. Iškeltas uždavinys apleistą buvusio karinio miestelio teritoriją, turinčią prieigą prie geležinkelio, inžinerinių tinklų magistralių ir transporto arterijų, pritaikyti pramonės plėtrai. Kuriama infrastruktūra orientuojama į vidutinio dydžio pramonės įmones, turinčias 100–200 darbuotojų. Įmonės investicijoms gali gauti ES paramą.

Šiemet naujų užsakymų gaus sparčiai besiplečiantis statybų sektorius. **(19 skaidrė „Renovacija plečiasi į kvartalus“)**. Toliau bus aktyviai vykdoma daugiabučių namų renovacija ir prasidės naujas etapas – kvartalinė renovacija, startuos viešųjų pastatų energetinio efektyvumo ir gatvių apšvietimo programa.

Mūsų verslas, šiemet nukentėjęs užsivėrus Rytų rinkoms, pademonstravo didelį sumanumą ir gebėjimą persiorientuoti į kitas kryptis. Šiemet Vyriausybė stengsis padėti atverti naujas rinkas **(20 skaidrė „Eksportas – valstybės parama naujoms kryptims, naujom rinkoms“)**.

Apie 600 mln. eurų paramos iš 2014–2020 m. Europos Sąjungos finansinės perspektyvos bus skiriama sumanosios specializacijos strategijos projektams įgyvendinti **(21 skaidrė „Sumanioji specializacija – stiprybės, teikiančios pranašumą“)**.

Sumaniosios specializacijos programa – naujas instrumentas, kuris leis spartinti perspektyviausių mokslui imlių sektorių bei inovacijų plėtrą, užpildyti kūrybiniu technologiniu turiniu mokslo ir verslo slėnius, stiprinti ilgalaikį Lietuvos ūkio konkurencingumą. Kiekvienai iš prioritetinių kryptių suformuluoti tikslai ir įvertintas jų įgyvendinimo potencialas. Noriu atkreipti dėmesį, kad atsiveria nauja **valstybės užsakymų niša – modernių technologijų pritaikymas gynybos poreikiams**.

Esame įsipareigoję mažinti rengiamų specialistų, darbo rinkos poreikių ir konkurencingai ekonomikai svarbių sričių atotrūkį. Seimo pavasario sesijai teikiamas paketas Mokslo ir studijų įstatymo pataisų, kurios, organizuojant studijas, leis labiau atsižvelgti į valstybės ir rinkos interesus.

Vyriausybė jau yra skyrusi lėšų tiksliniam inžinerinių techninių specialybių atstovų rengimui. Pavyzdžiui, šiais mokslo metais penktadaliu daugiau bus rengiama informacinių technologijų specialistų (22 skaidrė „Specialistų rengimas pagal verslo ir valstybės interesų veidrodį“).

Profesinio mokymo įstaigų tinklas optimizuojamas remiantis švietimo sistemos ir verslo bendradarbiavimo pagrindu. Valstybinės profesinės mokyklos profiliuojamos pagal regionų ūkio sričių darbo jėgos poreikio ir plėtros perspektyvas. Diegiamos modulinės profesinio mokymo programos, sudarančios galimybę lanksčiai reaguoti į verslo poreikius. Pradėtos taikyti pameistrystės profesinio mokymo formos.

Priartėjome prie svarbaus darbo pabaigos – šiemet mokslininkų ir ekspertų darbo grupė baigė rengti **naująjį Darbo kodeksą**, kuris bus lankstesnis ir labiau atitiks darbdavių ir darbuotojų interesus. (23 skaidrė „Darbo rinkos santykiai - pasitikėjimas ir atsakomybė“). Tai ilgai lauktas projektas, ir, tikiuosi, žinodami šio dokumento svarbą investicijų pritraukimui ir verslo aplinkai, neužtruksime derindami visų šalių interesus.

Po 2014–2020 metų finansinio periodo Lietuvos BVP turėtų pasiekti ES vidurkį, todėl nebegausime tokios gausios paramos. Kaip gyvensime po 2020-ųjų? (24 skaidrė „Finansiniai ateities instrumentai“). Apie tai galvojame ir tam rengiamės jau dabar. 2007–2013 m. pradėtos taikyti inovatyvios finansinės priemonės plėtojamos kaip skėtis, kad grįžtančios ES struktūrinių fondų investicijos padėtų sukaupti finansinius fondus ateities darbams. Paskolų, garantijų teikimas, rizikos kapitalo investavimas yra **daug efektyvesnis finansavimo būdas** nei subsidijos, nes lėšos sugrįžta. Kartu toks finansinis įsipareigojimas projektų vykdytojus verčia kruopščiai įvertinti savo planus ir finansinę grąžą.

Kadangi, paskirsčius finansavimą, lėšos niekur nedingsta, smulkaus ir vidutinio verslo subjektai bei tokios sritys kaip daugiabučių namų, centrinės valdžios pastatų atnaujinimas, gatvių apšvietimo modernizavimas **turės ilgalaikius ir tvarius finansavimo fondus.**

Svarbu ir tai, kad privatūs investuotojai – komerciniai bankai, rizikos kapitalo bendrovės, kiti privatūs investuotojai turi galimybę savomis lėšomis ir kompetencija prisidėti prie viešosios politikos tikslų įgyvendinimo. **Privatus finansavimas didina investicijų mastą ir poveikį ūkio sektoriams.**

2007–2013 m. finansinėms priemonėms skirta apie 280 mln. eurų smulkiąjam ir vidutiniam verslui bei apie 163 mln. eurų būsto renovacijai. Naujuoju 2014–2020 metų periodu grįžusios lėšos bus toliau naudojamos, o fondai pasipildys beveik 200 mln. eurų smulkaus ir vidutinio verslo bei 360 mln. eurų energijos efektyvumo ir ilgalaikės infrastruktūros finansavimui.

Kiti žingsniai:

I. Verslas galės naudotis tęstinėmis finansinėmis priemonėmis – lengvatinės paskolos, garantijos, rizikos kapitalo fondai ir pan., sukurti 2007–2013 m. laikotarpiu, dar veiks iki 2015 m. pabaigos, o po to bus finansuojami 2014–2020 m. laikotarpio lėšomis. Pagal Finansų inžinerijos priemonės iki 2015 m. spalio 1 d. verslui numatoma suteikti daugiau nei 20 mln. eurų paskolų, o paskutinį šių metų ketvirtį į finansines priemones, skirtas smulkaus ir vidutinio verslo plėtrai, bus papildomai investuojama apie 200 mln. eurų.

II. Finansinės priemonės energetiniam efektyvumui ir viešajai infrastruktūrai:

- Vasario mėnesį **įsteigtas Energijos efektyvumo fondas (ENEF)**, į kurį numatoma investuoti apie 80 mln. eurų. Taip pat planuojama pritraukti iki 19 mln. eurų privačių

lėšų. ENEF įgyvendins dvi finansines priemones: teiks paskolas centrinės valdžios pastatų renovacijai ir garantijas už komercinių bankų suteiktas paskolas gatvių apšvietimo modernizavimo projektams finansuoti.

- Šių metų pirmąjį pusmetį bus sukurtas **tranzitinis JESSICA II fondas**, iš kurio **daugiabučių namų atnaujinimo projektams** numatoma skirti iki 280 mln. eurų ir pritraukti iki 60 mln. eurų privačių lėšų. Kitų metų pradžioje planuojama įsteigti **Rizikos pasidalijimo fondą**, kuris išpirktų įgyvendintų daugiabučių namų atnaujinimo projektų ateities pinigų srautus.

Investuodami Europos Sąjungos lėšas, laikomės principo: kiekvienas investuotas euras grįžtu su pridėtinė verte. Tai bus mūsų ateities darbų finansavimo fondas.

Gerbiamieji,

šiandien niekas 100 procentų negali pasakyti, kaip plėtosis įvykiai Rytuose. Tačiau mūsų Vyriausybės tai netrikdo ir nestabdo užsibrėžtų tikslų siekio. Kaip jau minėjau, dirbame nuolatinės parengties režimu, atidžiai sekdami įvykius ir vertindami prognozes. Manau, kad mūsų sėkmės pagrindas – ne apkasų būseną, o atvirumą naujoms idėjoms, pasitikėjimu grįstas bendradarbiavimas su verslu ir operatyvūs sprendimai.

Ačiū už dėmesį.

2015-02-26

Spaudos tarnyba